

شرایط و آداب انفاق از منظر قرآن و روایات / سفارش پیامبر(ص) درباره انفاق در ماه مبارک رمضان

انفاق به مستمندان و نیازمندان در همه ایام زندگی بزرگراه خوب و مناسبی برای رسیدن به رستگاری و دیدار پروردگار است، اما بنابر روایات انفاق در ماه مبارک رمضان ارزش مضاعفی دارد.

خبرگزاری مهر- گروه دین و اندیشه: انفاق به مستمندان و نیازمندان در همه ایام زندگی بزرگراه خوب و مناسبی برای رسیدن به رستگاری و دیدار پروردگار است، اما بنابر روایات انفاق در ماه مبارک رمضان ارزش مضاعفی دارد. ماه مبارک رمضان فرصتی برای انفاق و یاری دادن است که بر اساس آموزه های دینی مسئولیت همه انسانها است. بر اساس قرآن و روایات، انسان مومن باید در تمام اوقات سال به خصوص در ماه مبارک رمضان انفاق کند. انفاق از اجزاء و ارکان ایمان است و صدقه شاهد و علامتی بر صداقت ایمان است. انفاق در تمامی مکاتب انبیاء جایگاه والایی داشته است.

انفاق به معنای بذل و بخشش و یک قانون عمومی و طبیعی در جهان آفرینش است. انفاق عملی مقدس است، آنچه در انفاق مورد توجه است، منحصر اجهات مادی و اقتصادی آن نیست، بلکه جهات اخلاقی و انسانی آن بیشتر مورد نظر بوده و برای نزدیک شدن به خدا تشریع شده است. خداوند در سوره رعد آیه 19 می فرماید: "و آنان از آنچه به آنها روزی دادیم، پنهانی و آشکارا انفاق می کنند."

انفاق بهترین راه دیدار خدا و رسیدن به رستگاری است. برای آنان که در اندیشه رستگاری هستند و دیدار پروردگارشان را در سر می پروانند، انفاق، بزرگراه خوب و مناسبی است. حضرت علی (ع) در عهدنامه خود به مالک اشتر سفارش می کند که همیشه روحیه محروم نوازی و مستضعف نگری داشته باشید.

حضرت علی (ع) نمونه مثال زدنی در انفاق کردن بود به خصوص به حمایت از یتیمان می پرداختند. اما در حال حاضر با کمال تاسف شاهد بی تفاوتی و بی دردی افراد در برابر نیازها، گرفتاریها و رنج های انسان های دیگر می باشیم، این بی دردی، خود مشکلات زندگی را چند برابر می سازد.

بینش هر کس سنگ زیربنای انفاق اوست. در انفاق کردن بینش ها متفاوت است. به فرموده قرآن گروهی آن را زیان و ضرر می پندارند. برای انفاق ریشه هایی برشمرده اند:

1-ایمان

2- یاد نعمت های الهی

3- محبت

4- سخاوت

5- شجاعت

انفاق کردن می تواند با انگیزه مقدس و پاک و خدای نکرده با انگیزه ناپاک صورت بگیرد و در واقع انگیزه شخص منفق است که ارزش انفاق را مشخص می کند. از جمله انگیزه های پاک :

1- جلب رضایت و خشنودی خدا

2- شکرگزاری

3- وجدان

4- ترس از قیامت

5- اصلاح ذات البین

مواردی چون خودنمایی، جاه طلبی، سوء استفاده و حق السکوت می تواند از انگیزه های ناپاک برای بخشش باشد.

همه مردم می توانند در زمره انفاق کنندگان قرار گرفته و از برکات و آثار فردی و اجتماعی آن در دنیا و ثواب آن در آخرت بهره مند گردند. هر کس در هر موقعیت شغلی و با داشتن هر سطحی از زندگی می تواند در زمره انفاق کنندگان قرار گیرد. انفاق از کسب و کار، انفاق از محصولات کشاورزی، انفاق از میراث، همه دارای برکات، آثار و پاداش هستند.

از آثار و فواید روزه این است که شخص روزه دار به یاد گرسنگان و محرومان می افتد. او با احساس تشنگی و گرسنگی درد تشنگان گرسنگان و محرومان را لمس می نماید و در نتیجه به یاری آنها می شتابد. علاوه بر این که در ماه مبارک رمضان روزه داران بیشتر از ایام دیگر به انفاق و اطعام و افطاری دادن می اندیشند. همچنین در پایان یک ماه روزه داشتن روزه دار زکات و فطره پرداخت می کند. در باب انفاق در ماه مبارک رمضان پیامبر اسلام (ص) خطاب به اصحاب خود می فرمایند: در ماه مبارک رمضان افطاری بدهید. شخصی گفت: یا رسول الله من که چیزی ندارم افطاری بدهم، فرمود افطاری بدهید ولو با یک خرما.

انواع انفاق

برخی از انفاق ها و بذل و بخشش از نظر شرع واجب است و برخی مستحب. از ویژگی های انفاق آن است که:

1- ترک آن موجب بلاهای دنیوی و عذاب های اخروی می گردد.

2- متخلفان از آن در آیات قرآن و احادیث معصومین به شدت تهدید شده اند.

3- بنیه و توان بیت المال و حکومت را تقویت می کند.

در همه جا واجبات مقدم بر مستحبات است در انفاق هم اولویت با انفاق های واجب است.

انفاق واجب

1- زکات 2- خمس 3- نفقه

انفاق مستحب

انفاق مستحب نیز دارای انواعی است:

صدقه، صدقه جاریه (کاشتن درخت، حفر چاه، کتاب قرآنی را نوشت و ...) وقف، نذر، هدیه، میهمانی

آداب انفاق

1- برای خدا باشد

2- توام با ایمان باشد

3- بدون چشم داشتی صورت پذیرد

شیوه های انفاق

انفاق از جهت نحوه پرداخت می تواند آشکارا یا پنهانی باشد. انفاق را گاهی باید آشکارا و گاهی پنهانی انجام داد. قرآن در سوره بقره آیه 271 می فرماید: "اگر صدقات را آشکارا بدهید این کار خوبی است و اگر آن را پنهان دارید و به مستمندان بدهید این برای شما بهتر است و بخشی از گناهان تان را می زداید."

شاید بهترین نوع انفاق، انفاقی است که به صورت مخفیانه و آن هم شبانه انجام پذیرد. این نوع صدقه و انفاق که روش ائمه علیهم

السلام، مخصوصاً روش خاص امیرالمومنین در ماه مبارک رمضان است. انفاق پنهانی و آن هم در پوششی از تاریکی شب، قطعاً به دور از خودنمایی و ریا بوده و وسیله ارزنده ای برای خودسازی است. از طرف دیگر به انفاق پنهانی عرض و آبروی مستمندان نیز محفوظ می ماند. حضرت علی(ع) برای یتیمان در تاریکی انفاق می کردند.